

PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 20/25

Luksemburgā, 2025. gada 25. februārī

Tiesas spriedums apvienotajās lietās C-146/23 | *Sąd Rejonowy w Białymstoku* un C-374/23 | [Adoreikē] ¹

Tiesnešu neatkarība: Tiesa precizē no Savienības tiesībām izrietošās prasības valsts tiesnešu atalgojuma noteikšanai

Atalgojuma noteikšanas kārtībai jāsakņojas likumā un jābūt objektīvai, paredzamai, stabilai un pārredzamai

Polijas un Lietuvas tiesas vērsās Tiesā ar jautājumiem par tiesnešu atalgojuma noteikšanas kārtību. Tiesa atgādina, ka tiesnešu atalgojumam, kas ir viena no tiesnešu neatkarības garantijām, ir jābūt atbilstīgam viņu funkciju nozīmīgumam. Atalgojuma noteikšanai jābūt likumiskam pamatam un jāatbilst objektivitātes, paredzamības, stabilitātes un pārredzamības kritērijiem. Tiesnešu atalgojuma līmenim ir jābūt pietiekami augstam, ņemot vērā attiecīgās dalībvalsts sociālo un ekonomisko kontekstu, it īpaši vidējo algu. Jebkāda atkāpe no atalgojuma noteikšanas kārtības jāpamato ar vispārējo interešu mērķi. Šīm atkāpēm, kuras nedrīkst tikt vērstas konkrēti pret tiesnešiem, jābūt nepieciešamām, samērīgām un pagaidu. Tās nedrīkst apdraudēt tiesnešu atalgojuma atbilstīgumu to īstenoto funkciju nozīmīgumam.

Tiesā ir vērsušās Polijas un Lietuvas tiesas, kurām ir šaubas, vai valsts tiesību normas, kas reglamentē tiesnešu atalgojuma noteikšanu, ir saderīgas ar Savienības tiesībām ².

Polijā likumā paredzēts, ka tiesnešu pamatalga tiek noteikta objektīvi, balstoties uz Centrālās statistikas pārvaldes publicēto vidējo algu. Tomēr ar trim konkrētu periodu skarošiem likumiem šī aprēķina metode tika grozīta un tiesnešu atalgojuma indeksācija 2021., 2022. un 2023. gadā tika "iesaldēta". Šīs atkāpes pasākums tika pamatots ar budžeta ierobežojumiem, kuri saistīti ar Covid-19 pandēmiju un Krievijas agresiju pret Ukrainu.

Tiesnesis, kas apstrīd šos grozījumus, prasa summu, kura atbilst starpībai starp saņemto atalgojumu un atalgojumu, kas būtu maksājams, ja indeksācija nebūtu "iesaldēta".

Lietuvā divas tiesneses pret šo dalībvalsti ir cēlušas prasību par valsts atbildības atzīšanu. Šīs tiesneses apgalvo, ka viņu atalgojuma līmenis ir tieši atkarīgs no likumdevējvaras un izpildvaras politiskās gribas. Turklāt viņas sūdzas par to, ka nepastāv juridisks mehānisms, kas ļautu noteikt cienīgu atalgojumu, kurš būtu atbilstīgs tiesnešu atbildībai un salīdzināms ar citu juridisko profesiju atalgojumu.

Spriedumā Tiesa atgādina – **tas, ka tiesneši saņem atalgojumu, kura līmenis atbilst viņu īstenoto funkciju nozīmīgumam, ir ar viņu neatkarību nesaraucjami saistīta garantija.** Tāpēc, paredzot tā noteikšanas kārtību, dalībvalstīm ir jāievēro pienākumi, kas tām izriet no Savienības tiesībām ³.

Šai kārtībai jābalstās uz likumiska pamata. Tai jābūt objektīvai, paredzamai, stabilai un pārredzamai, lai tiktu izslēgta jebkāda likumdevējvaras vai izpildvaras patvaļīga iejaukšanās. Tādas pašas prasības piemērojamas atkāpes pasākumiem, ar kuriem tiesnešu atalgojums tiek samazināts vai tiek "iesaldēta" tā indeksācija.

Tiesnešu atalgojuma līmenim jābūt pietiekami augstam, ņemot vērā attiecīgās dalībvalsts ekonomisko, sociālo un finansiālo kontekstu, it īpaši vidējo algu. Atalgojumam jābūt atbilstīgam tiesnešiem uzticēto funkciju nozīmīgumam, lai viņus pasargātu no jebkāda spiediena, kas varētu ietekmēt viņu lēmumus, un no korupcijas riska.

Tomēr **tiesnešu neatkarības prasība neliedz noteikt viņu atalgojumu apmērā, kas ir mazāks par citu juridisko profesiju vidējo atalgojumu.**

Atkāpes no tiesnešu atalgojuma noteikšanu reglamentējošajām normām **jāpamato ar vispārējo interešu mērķi**, piemēram, pārmērīga budžeta deficīta novēršanu. Principā šādas atkāpes nedrīkst būt konkrēti vērstas pret tiesnešiem. Tām jābūt arī nepieciešamām un strikti samērīgām ar sasniedzamo mērķi. **Neraugoties uz šo ārkārtas un pēc savas būtības pagaidu pasākumu piemērošanu**, tiesnešu atalgojumam jāpaliek atbilstīgam viņu īstenoto funkciju nozīmīgumam.

Visbeidzot, veidu, kādā tiek noteikts tiesnešu atalgojums, un atkāpes no tā jāvar **efektīvi pārbaudīt valsts tiesā.**

Valsts tiesu ziņā ir pārbaudīt, vai šīs prasības konkrētā gadījumā ir ievērotas – Tiesas ieskatā, šajā lietā tas pirmšķietami tā ir.

PIEZĪME. Ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu dalībvalstu tiesas lietas iztiesāšanas gaitā var uzdot Tiesai jautājumus par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa neiztiesā strīdus, ko izskata valstu tiesas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums ir vienlīdz saistošs arī citām dalībvalstu tiesām, ja tām jāatrisina līdzīga problēma.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

Sprieduma [pilnteksts un rezumējums \(ja tāds ir\)](#) tiek publicēti CURIA tīmekļvietnē sprieduma pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: *Stefaan van der Jeught* ☎ (+352) 4303 2170.

Sprieduma pasludināšanas attēli ir pieejami [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106.

Palieciēt ar mums!

¹ Šīs lietas nosaukums ir izdomāts. Tas neatbilst neviena lietas dalībnieka reālajam personvārdam vai nosaukumam.

² LES 2. pants un 19. panta 1. punkta otrā daļa.

³ Saskaņā ar LES 19. pantu, kurā ir konkretizēta LES 2. pantā noteiktā tiesiskuma vērtība, valstu tiesām un Tiesai ir uzticēts uzdevums nodrošināt pilnīgu Savienības tiesību piemērošanu visās dalībvalstīs, kā arī tiesību, kas indivīdiem izriet no Savienības tiesībām, aizsardzību tiesā. Šajā nolūkā šo institūciju neatkarības nodrošināšana ir īpaši svarīga.